

THAI
PROGRAMMER
สมาคมโปรแกรมเมอร์ไทย

โครงการประชุมวิชาการ ระดับชาติและระดับนานาชาติ

ACTIS & NCOBA 2023

Online

● The 19th International and National Conference in Applied Computer Technology and Information System

● The International and National Conference on Business Administration 2023-1

งานวิจัยเพื่ออนาคต

Futuristic

The 19th National and International Conference on Applied Computer Technology and Information System

1. Information Technology
2. Commerce Technology
3. Software Engineering
4. Computer Systems
5. Industrial Engineering & Technology
6. Computer Education & Training
7. Computer Hardware and Peripheral
8. Digital Media & Technology

The National and International Conference on Business Administration 2023-1 (NCOBA)

1. International Business Administration
2. Marketing & Management
3. Finance & Accounting
4. Economics
5. Logistics
6. Education

31 March 2023

19th ACTIS NCOBA²⁰²³⁻¹

The 19th International and National conference in
Applied Computer Technology and Information System and
The International and National Conference
on Business Administration 2023-1

**31 MARCH
2023**

PROCEEDINGS Under the Theme "THE FUTURISTIC"

เอกสารสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ
ด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ประยุกต์และระบบสารสนเทศครั้งที่ 19
และด้านบริหารธุรกิจ 2023 วันที่ 31 มีนาคม 2566
ผู้รับผิดชอบโครงการมหาวิทยาลัยเซนต์อัสสัมชัญ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Somsak Rungruang, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Asst.Prof. Wallaya Chupradist, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Asst.Prof.Sudasawan Ngammongkolwong, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Thawatchai Sarawong, Ph.D.	Rajamangala University of Technology Krungthep
Asst.Prof.Kanchit Kamlangkla, Ph.D.	Rajamangala University of Technology Krungthep
Assoc.Prof.Klahan Na Nan, Ph.D.	Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Assoc.Prof.Pramuk Unahalekhaka, Ph.D.	Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
Jesada Chanpha,Ph.D.	Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
Asst.Prof.Surachai Emaksorn, Ph.D.	Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
Assoc.Prof. Dr.Somchai Prakancharoen,Ph.D	Chandrakasem Rajabhat University
Asst.Prof.Amnat Sawatnatee, Ph.D.	Chandrakasem Rajabhat University
Prof.Piya Kovintavewat, Ph.D.	Nakhon Pathom Rajabhat University
Asst.Prof. Atthaphon Planon, Ph.D.	Nakhon Pathom Rajabhat University
Asst.Prof.Sunantha Sodsee	King Mongkut's University of Technology North Bangkok
Asst.Prof. Sakchai Tangwannawit, Ph.D.	King Mongkut's University of Technology North Bangkok
Asst.Prof. Montien Rattanasiriwongwut, Ph.D.	King Mongkut's University of Technology North Bangkok
Asst.Prof.Raywadee Sakdulyatham, Ph.D.	Rajapruk University
Asst.Prof.Thanya Panritdam, Ph.D.	Thaksin University
Asst.Prof. Noppamas Pinkhem, Ph.D.	Thaksin University
Asst.Prof. Nattakarn Suwantara, Ph.D.	Bangkok Suvarnabhumi University
Asawin Senichai, Ph.D.	Bangkok Suvarnabhumi University
Sarun Nakthanom, Ph.D.	Sukhothai Thammathirat Open University

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Paper reviewer)

Asst.Prof.Sudasawan Ngammongkolwong, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Assoc.Prof. Kanok Janchitrapongvej, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Songpon Nakharacruangsak, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Asst.Prof Suriya Pumchaleram, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Asst.Prof.Sukosol Wanotayapitak, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Asst..Prof.Ampon Nawawongsathien, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Asst..Prof. Busaya Vongchavalitkul, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Asst..Prof. Jirasek Trimetsoontorn, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Phattarada Rungruang, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Theerapol Limsatta, Ph.D.	Southeast Bangkok University

Asst.Prof. Treewit Asawasirisilp, Ph.D.	Southeast Bangkok University
J.K.Chen-Wang	Southeast Bangkok University
Annop Piyasinchat, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Pasu Chaiwelu, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Natha Thornjareankul, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Chetphanat Panyavacharawongse, Ph.D.	Southeast Bangkok University
Asst.Prof.Amnat Sawatnatee, Ph.D.	Chandrakasem Rajabhat University
Phairot Samutrak, Ph.D.	Chandrakasem Rajabhat University
Chalit Kangvaravoot, Ph.D.	Chandrakasem Rajabhat University
Asst.Prof. Rungtiva Saosing, Ph.D.	Rajamangala University of Technology Krungthep
Asst.Prof.Choopak Pangthaisong	Rajamagala University Of Technology Krungthep
Kunakorn Waiyawut, Ph.D.	Rajamagala University Of Technology Krungthep
Assoc.Prof.Wasun Khan-Am	Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Asst.Prof.Natnarong Jaturat, Ph.D.	Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Asst.Prof.Kanokporn Chaiprasit, Ph.D.	Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Asst.Prof.Pradit Songsangyos,Ph.D.,	Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
Asst. Prof.Pinthusorn Pasanajaro	Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
Asst.Prof.Wasutida Nurittamont, Ph.D.	Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
Asst.Prof.Adirek Yaowong, Ph.D.	Rajabhat Rajanagarindra University
Assoc.Prof.Tawatchai Ngamsantiwong	King Mongkut's University of Technology North Bangkok
Assoc.Prof.Suchada Ratanakongnet	King Mongkut's University of Technology North Bangkok
Asst.Prof.Montean Rattanasiriwongwut, Ph.D.	King Mongkut's University of Technology North Bangkok
Sarun Nakthanom, Ph.D.	Sukhothai Thammathirat Open University
Tachthasin Phiasai,Ph.D.	Sukhothai Thammathirat Open University
Asst.Prof.Pakpoom Mookdarsanit, Ph.D.	Chandrakasem Rajabhat University
Asst.Prof.Lawankorn Mookdarsanit, Ph.D	Chandrakasem Rajabhat University
Suwimol Jungjit, Ph.D.	Thaksin University
Kanida Sinmai, Ph.D.	Thaksin University
Boonchom Sudjit, Ph.D.	Rajamangala University of Technology Tawan-ok
Asst.Prof. Suwimol Hengpattana, Ph.D.	Srinakharinwirot University
Nattapat Nuanmaneethiti, Ph.D.	Dhurakij Pundit University
Wannattha Khanitthabutr, Ph.D.	Panyapiwat Institute of Management
Sitthiphat Lerdsrichainon	Panyapiwat Institute of Management
Atsavin Saneechai, Ph.D.	Bangkok Suvarnabhumi University
Asst.Prof. Rewadee Sakdulyatham, Ph.D.	Rajapruk University
Piyanate Nakseedee, Ph.D.	University of the Thai Chamber of Commerce
Phannipha Anuruksakornkul, Ph.D.	Burapha University

รหัส	ชื่อบทความ	ชื่อ-นามสกุลผู้วิจัย	หน้า
NATIONAL NCOBA23	ผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและกฎการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี	มาริสสา กาญจนตลอด, ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ , ชำนาญ เขาวงกตพิงค์	608
NATIONAL NCOBA24	กลยุทธ์การตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อเครื่องดื่มจากร้านหนึ่งวันคาเฟ่ แอนด์โฮมสเตย์ จังหวัดน่าน	นิชาภา สมานมิตรมงคล, ภูษิตย์ วงษ์เล็ก	618
NATIONAL NCOBA25	การพยากรณ์ปริมาณการใช้และการสั่งซื้อวัสดุสิ้นเปลืองสำหรับการติดตั้ง GPS ที่ใช้ในระบบการขนส่งทางบก	จารุวัฒน์ อินทร์ประสิทธิ์, จริญญา ถาพันธ์, รวมพร ทองรัมย์ โอนเส	623
NATIONAL NCOBA26	การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสินค้าคงคลังและการพยากรณ์ยอดขาย กรณีศึกษา บริษัทบีบีซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ สาขาสุทูล	ยินดี อ่อนศรีแก้ว, รอชิตา หลีวัง, ธัญญา อุดหนุน	631
NATIONAL NCOBA27	ระดับของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน	นพวิชญ์ วงษ์มากวารี, ฐิติมา พุฒิทานนท์, สุภาณี หาญพัฒนะนุสรณ์	640
NATIONAL NCOBA29	บทบาทของตราสินค้าที่แสดงออกถึงตัวตนที่ส่งผลต่อการบอกต่อของผู้ใช้งาน โดยมีชุมชนตราสินค้าออนไลน์ในฐานะตัวแปรส่งผ่าน : กรณีศึกษาแอปพลิเคชันทินเดอร์	กนกกาญจน์ เกษหอม, ธงชัย ศรีวรรณะ	649
NATIONAL NCOBA30	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าตามที่ศิลปินที่ป๊อปเป็นพรเซ็นเตอร์บนแพลตฟอร์มออนไลน์ในจังหวัดสงขลา	ธัญณภัตต์ ชนะกุล, ภาณิภัค สีนฟาด, ประจักษ์ เฉิดโฉม	659
NATIONAL NCOBA31	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกขายน้ํายางสดของเกษตรกรชาวสวนยางให้โรงรับซื้อน้ํายางปิลหมัดการยางอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	ชลธิยา เดชทองคำ, นูรณัฎฐา แม่ะมะ , ประจักษ์ เฉิดโฉม	673
NATIONAL NCOBA32	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับใช้เทคโนโลยีคิวอาร์เพย์เมนต์ของผู้ใช้บริการ Mobile Banking ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	ญิฮาด นาปาเลน, ธัญจิรา พิราชัย, ประจักษ์ เฉิดโฉม	685
NATIONAL NCOBA33	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของธุรกิจค้าปลีกบริเวณด่านพรมแดนไทย-มาเลเซียในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ	จตุรภัทร จันทร์ทิพย์, พิมใจ พรหมสุวรรณ, อัสมาрь แซ่อาลี, รอเบิ่ จิเร	698

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของธุรกิจค้าปลีกบริเวณด่านพรมแดนไทย-มาเลเซียในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ FACTORS AFFECTING THE SURVIVAL OF RETAIL BUSINESS ALONG THE THAI-MALAYSIAN BORDER DURING THE ECONOMIC CRISIS

จตุรภัทร จันทรทิพย์¹, พิมใจ พรหมสุวรรณ², อัสมาрь แซ่อาหลี³ และ รอบี๊ จิเร⁴

^{1,2}หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต (พัฒนารธุรกิจ) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

^{3,4}นักวิจัยอิสระ

E-mail: chaturaphat.ch@skru.ac.th, pimjai.pr@skru.ac.th, assama.sa@parichat.skru.ac.th,

roba.ji@parichat.skru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการปรับตัวของธุรกิจค้าปลีกและปัจจัยด้านมาตรการความช่วยเหลือของรัฐบาลที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของธุรกิจในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกบริเวณด่านพรมแดนป่าดงเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และด่านพรมแดนวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างผู้ประกอบการค้าปลีกจำนวน 70 ราย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2565 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ถดถอยแบบ Ordered Logit Model

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลในทางบวกกับระดับความอยู่รอดของธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การปรับใช้ให้บริการออนไลน์ การลดพนักงาน การมองหาโมเดลธุรกิจใหม่ และการที่ภาครัฐลดค่าน้ำค่าไฟให้กับธุรกิจ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การขายสินทรัพย์บางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่อง และการลดค่าจ้างพนักงาน

คำสำคัญ: ความอยู่รอดของธุรกิจ, ผู้ประกอบการค้าปลีก, วิกฤติเศรษฐกิจ, มาตรการของภาครัฐ, ด่านพรมแดน

Abstract

The objective of this research was to study the factors that affect the adaptation of retail businesses and the government assistance measures that impact the survival of businesses during the crisis period of business owners of retail businesses in the Padang Besar border checkpoint, Sadao District, Songkhla Province, and the Wang Prachan border checkpoint, Kuan Don District, Satun Province, by collecting data from a sample of 70 retail business owners using a survey from October to November 2022 and analyzed the data using regression analysis, Ordered Logit Model.

The results showed that factors such as adapting to online services, reducing employees, seeking new business models, and receiving reduced utility costs from the government were statistically significant positive factors that impact business survival. On the other hand, factors such as selling off some assets to improve liquidity and reducing employee wages were statistically significant negative factors that influenced business survival.

Keywords: Business Survival, Retailers, Economic Crisis, Government Measures, Border Checkpoint

1. คำนำ

ด่านพรมแดนปางเป๋นชาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และด่านพรมแดนวังประจัน อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล เป็นด่านพรมแดนที่มีการเดินทางผ่านพรมแดนของชาวมาเลเซียเพื่อเข้ามาจับจ่ายสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นจำนวนมาก แต่ภายหลังจากที่รัฐบาลไทยประกาศใช้ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน และมาตรการล็อกดาวน์โดยการปิดเมืองและปิดประเทศเพื่อควบคุมและยับยั้งต่อการแพร่ระบาดของโรคระบาดโควิด - 19 ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกบริเวณด่านพรมแดนปางเป๋นชาร์และด่านพรมแดนวังประจันได้รับผลกระทบโดยตรงเนื่องจากไม่มีลูกค้าจากประเทศเพื่อนบ้านผ่านเข้าออกมาซื้อสินค้า และเมื่อสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 คลี่คลายลงจากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าธุรกิจค้าปลีกบริเวณด่านพรมแดนทั้งสองแห่งนี้บางส่วนยังคงสามารถอยู่รอดได้แม้จะได้รับผลกระทบทางลบเป็นอย่างมากในช่วงสถานการณ์โรคระบาดก็ตาม คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและหากได้มีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของธุรกิจในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจก็จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนในการปรับตัวของธุรกิจหรือมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพต่อผู้ประกอบการบริเวณด่านพรมแดนหรือที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้หากเกิดวิกฤติขึ้นในอนาคต

สำหรับความอยู่รอดของธุรกิจนั้นจากทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีตพบว่าส่วนหนึ่งมาจากการปรับตัวของธุรกิจเอง โดย Mile and Snow[1] และ Mintzberg[2] กล่าวว่าเมื่อสภาพแวดล้อมเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการปรับกลยุทธ์ให้มีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นโดยแนวทางการปรับตัวของธุรกิจต้องทำในหลากหลายมิติ เช่น การผลิตสินค้าและบริการ การตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย บุคลากร การเงิน และสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับอีกส่วนหนึ่งมาจากมาตรการของรัฐ [3] โดยสามารถแบ่งมาตรการของรัฐในการช่วยเหลือธุรกิจในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจออกเป็น 4 มาตรการ

[4] ได้แก่ 1) มาตรการช่วยเหลือทางการเงิน เช่น พักผ่อนชำระหนี้ ผ่อนผันการชำระหนี้ 2) มาตรการลดค่าใช้จ่ายให้กับธุรกิจ เช่น ลดค่าน้ำ ค่าไฟ ขยายชำระการเสียภาษี กองทุนประกันสังคม คินเงินภาษี 3) มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชน เช่น คนละครึ่ง เทียวด้วยกัน ซื้อมีคืน 4) มาตรการอบรมและพัฒนาจากภาครัฐ ได้แก่ การบ่มเพาะธุรกิจ การจัดทำแผนธุรกิจ และแผนความเสี่ยงโครงการจากข้างต้นหากได้ทำการศึกษาการปรับตัวของธุรกิจตลอดจนมาตรการความช่วยเหลือของรัฐที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของธุรกิจของผู้ประกอบการค้าปลีกบริเวณด่านพรมแดนปางเป๋นชาร์และด่านพรมแดนวังประจัน นอกจากจะทำให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อระดับความอยู่รอดของผู้ประกอบการแล้ว ยังอาจสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวหรือมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐสำหรับธุรกิจประเภทเดียวกันนี้หรือธุรกิจประเภทอื่นได้เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้นในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการปรับตัวของธุรกิจค้าปลีกและปัจจัยด้านมาตรการของรัฐที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของธุรกิจในช่วงภาวะวิกฤติ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ปัจจัยด้านการปรับตัวของธุรกิจ/ผู้ประกอบการ

การหารายได้เพิ่มเติม ได้แก่ การหารายได้เสริมธุรกิจ การปรับใช้ให้บริการออนไลน์ และการขายสินทรัพย์บางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่องส่งผลต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการในทิศทางเดียวกัน

การลดค่าใช้จ่ายของธุรกิจ ได้แก่ การเจรจากับเจ้าหนี้ขอพักชำระหนี้ การลดพนักงาน และการลดค่าจ้างพนักงานส่งผลต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการในทิศทางเดียวกัน

การเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานธุรกิจ ได้แก่ การมองหาโมเดลธุรกิจใหม่ การหาพันธมิตรธุรกิจรายใหญ่ช่วยพยุง

ธุรกิจ และการเปลี่ยนไปประกอบกิจการอื่นส่งผลต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการในทิศทางเดียวกัน

3.2 ปัจจัยด้านการช่วยเหลือ/มาตรการภาครัฐ

การช่วยเหลือทางการเงิน ได้แก่ การพักชำระหนี้/ผ่อนผันการชำระหนี้ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินของรัฐส่งผลต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการในทิศทางเดียวกัน

การลดค่าใช้จ่ายให้ธุรกิจ ได้แก่ การลดค่าน้ำค่าไฟ การขยายกำหนดระยะเวลาเสียภาษี การลดเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม และการคืนเงินภาษีส่งผลต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการในทิศทางเดียวกัน

การกระตุ้นการใช้จ่ายภาคประชาชน ได้แก่ โครงการคนละครึ่ง และโครงการช้อปดีมีคืนส่งผลต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการในทิศทางเดียวกัน

4. วิธีวิจัย

4.1 ประชากร

จากการสำรวจผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกบริเวณด้านพรมแดนป่าดงเบงกานและด้านพรมแดนวังประจันที่ยังคงอยู่รอดหลังเผชิญกับวิกฤติเศรษฐกิจโรคระบาดโควิด-19 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 เป็นต้นไป ตามประกาศปลดล็อกสถานการณ์ฉุกเฉิน) [5] พบว่า มีจำนวน 80 ราย

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.5 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (ประชากรไม่เกินหลักร้อย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25) [6]

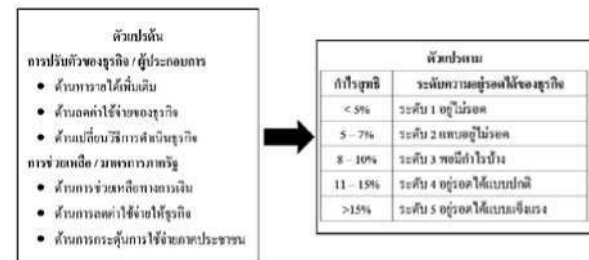
4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือ

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ ผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ การปรับตัวของธุรกิจ การช่วยเหลือจากมาตรการภาครัฐ และระดับกำไรสุทธิ (ความอยู่รอด) ของธุรกิจจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่ผ่านการประเมิน IOC จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านและมีคะแนนเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์แต่ละข้อมากกว่า 0.67 และ

ผ่านการนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ประกอบการจำนวน 10 รายในตลาดพรมแดนสะเดาเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของ Cronbach's เท่ากับเท่ากับ 0.88

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความอยู่รอดของธุรกิจด้วยการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแบบ Ordered Logit Model (OLM) ซึ่งเหมาะกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ตัวแปรตามเป็นระดับ

ภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิเคราะห์ OLM กำหนดให้ Y_i แทนระดับความอยู่รอดของธุรกิจ ดังนั้น $Y = 1$ หมายถึง ระดับอยู่ไม่รอด ไม่มีเงินหมุนเวียน $Y = 2$ หมายถึง แทบอยู่ไม่รอด แต่ยังพอมีเงินหมุน $Y=3$ หมายถึง พอมีกำไรบ้าง มีเงินหมุนไปได้ $Y=4$ หมายถึง อยู่รอดได้แบบปกติ และ $Y=5$ หมายถึง อยู่รอดได้แบบแข็งแรงและสามารถกำหนดช่วงชั้นของระดับความอยู่รอดได้ ดังนี้

$$Y_i = \begin{cases} 1, & \text{if } Y_i^* < k_1 \\ M, & \text{if } k_{i=(M-1)} \leq Y_i^* \leq k_{i=M}, M=2, 3, 4 \\ 5, & \text{if } Y_i^* > k_M \end{cases}$$

และ Y_i^* เท่ากับ:

$$Y_i^* = \sum_{j=1}^m \beta_j X_{ij} + \varepsilon_i \\ = Z_i + \varepsilon_i$$

(1)

โดยที่ Y_i^* คือ ระดับความอยู่รอดของธุรกิจ X_i คือ ตัวแปรต้นทั้งหมด ได้แก่ X_1 คือ การหารายได้เสริมธุรกิจ X_2 คือ การปรับใช้ให้บริการออนไลน์ X_3 คือ การขายสินทรัพย์บางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่อง X_4 คือ การเจรจาขอพักชำระหนี้กับเจ้าหนี้ X_5 คือ การลดพนักงาน X_6 คือ การลดค่าจ้างพนักงาน X_7 คือ การมองหาโมเดลธุรกิจใหม่ X_8 คือ การหาพันธมิตรธุรกิจรายใหญ่ช่วยพยุงธุรกิจ X_9 คือ การเปลี่ยนไปประกอบกิจการอื่น X_{10} คือ การพักชำระหนี้/ผ่อนผันการชำระหนี้ X_{11} คือ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินของรัฐ X_{12} คือ การลดค่าน้ำค่าไฟ X_{13} คือ การขยายกำหนดระยะเวลาการเสียภาษี X_{14} คือ การลดเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม X_{15} คือ การคืนเงินภาษี X_{16} คือ มาตรการคนละครึ่ง และ X_{17} คือ มาตรการซื้อดีมีคืน β_j คือ สัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรต้น และ ε_i คือ error term

ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธี OLM มีการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาเบื้องต้น ดังนี้

1) ตรวจสอบการมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระที่มากกว่าสองตัว (Multicollinearity) และแก้ปัญหาด้วยการตรวจสอบค่า VIF โดยตัดตัวแปรที่มีค่า VIF มากกว่า 10 ได้แก่ X_{11} , X_9 และ X_{10} ตามลำดับ

2) ตรวจสอบความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนไม่คงที่ Heteroskedasticity ด้วย Breusch-Pagan Test และแก้ปัญหาด้วย Robust Standard Errors พบว่าไม่มีปัญหา

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

4.1 ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีก 70 ราย พบว่าเป็นเพศหญิง จำนวน 49 ราย (ร้อยละ 70) และเพศชาย จำนวน 21 ราย (ร้อยละ 30) ส่วนมากมีอายุระหว่าง 21 – 40 ปี (จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.14) รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 41 – 60 ปี (จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.71) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.86) และโดยมากมีระยะเวลาใน

การดำเนินธุรกิจมากกว่า 20 ปี (จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.86)

4.2 ผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางด้านการลดลงของรายได้

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบทางด้านน้อยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก จำนวน 39 ราย (ร้อยละ 55.71) รองลงมาคือได้รับผลกระทบในระดับมาก จำนวน 14 ราย (ร้อยละ 20) ได้รับผลกระทบค่อนข้างน้อย จำนวน 14 ราย (ร้อยละ 20) และไม่ได้รับผลกระทบด้านนี้เลย จำนวน 3 ราย (ร้อยละ 4.29)

ผลกระทบทางด้านการลดลงของยอดขาย

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบทางด้านน้อยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก จำนวน 31 ราย (ร้อยละ 44.29) รองลงมาคือได้รับผลกระทบในระดับมาก จำนวน 21 ราย (ร้อยละ 30) ได้รับผลกระทบค่อนข้างน้อย จำนวน 9 ราย (ร้อยละ 12.86) ได้รับผลกระทบน้อยมาก จำนวน 4 ราย (ร้อยละ 5.71) และไม่ได้รับผลกระทบด้านนี้เลย จำนวน 5 ราย (ร้อยละ 7.14)

ผลกระทบทางด้านการลดลงของลูกค้า

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบทางด้านน้อยอยู่ในระดับมาก จำนวน 26 ราย (ร้อยละ 37.14) รองลงมาคือได้รับผลกระทบในระดับค่อนข้างมาก จำนวน 24 ราย (ร้อยละ 34.29) ได้รับผลกระทบค่อนข้างน้อย จำนวน 12 ราย (ร้อยละ 17.14) ได้รับผลกระทบน้อยมาก จำนวน 3 ราย (ร้อยละ 4.29) และไม่ได้รับผลกระทบด้านนี้เลย จำนวน 5 ราย (ร้อยละ 7.14)

ผลกระทบทางด้านการลดลงของสภาพคล่องทางการเงิน

พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบทางด้านน้อยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก จำนวน 21 ราย (ร้อยละ 30) รองลงมาได้รับผลกระทบในระดับมาก จำนวน 17 ราย (ร้อยละ 24.29) ได้รับผลกระทบค่อนข้างน้อย จำนวน 10 ราย (ร้อยละ 14.29) ได้รับผลกระทบน้อยมาก จำนวน 9 ราย (ร้อยละ 12.86) และไม่ได้รับผลกระทบด้านนี้เลย จำนวน 13 ราย (ร้อยละ 18.57)

4.3 ผลการวิเคราะห์ OLM

หลังจากทดสอบคุณสมบัติและแก้ปัญหาเบื้องต้นแล้ว พบว่า เหลือตัวแปรอิสระที่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ได้เพียง 14 ตัว และไม่มีกลุ่มตัวอย่างรายใดที่ตอบว่าธุรกิจสามารถอยู่รอดได้ในระดับแข็งแรง จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์อีกครั้งและสามารถแสดงผลการวิเคราะห์ OLM ได้ดังตารางที่ 1 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ความอยู่รอดได้ ดังสมการที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ OLM

	Coefficient	Std. error	z	p-value	Sig.
X1	-0.97480	0.7030	-1.387	0.1655	
X2	1.25198	0.6625	1.89	0.0588	*
X3	-4.33928	1.4909	-2.910	0.0036	***
X4	-0.44217	0.3107	-1.423	0.1546	
X5	1.84734	0.5403	3.419	0.0006	***
X6	-2.29409	0.7051	-3.254	0.0011	***
X7	2.03583	0.8034	2.534	0.0113	**
X8	-1.13220	1.3923	-0.8132	0.4161	
X12	1.29861	0.7446	1.744	0.0812	*
X13	1.20633	0.8494	1.42	0.1555	
X14	-0.04724	0.9738	-0.04851	0.9613	
X15	-0.30247	0.4397	-0.6879	0.4915	
X16	-0.43077	0.4456	-0.9668	0.3337	
X17	-0.14380	0.3275	-0.4391	0.6606	
cut1	-5.41993	2.0636	-2.627	0.0086	***
cut2	-4.24343	1.9450	-2.182	0.0291	**
cut3	-1.46387	1.7570	-0.8332	0.4048	

หมายเหตุ *, **, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

โดยที่ cut1, cut2 และ cut3 คือ ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ความอยู่รอด และเป็นจุดตัดที่แบ่งระดับความอยู่รอดของธุรกิจ หากแทนค่าตัวแปรต่าง ๆ ตามสมการที่ 2 แล้วมีผลลัพธ์น้อยกว่า -5.41993 หมายถึง ธุรกิจอยู่ในระดับอยู่ไม่รอด หากมีค่าเท่ากับ -5.41993 ถึง -4.24343 หมายถึง ระดับแทบอยู่ไม่รอด หากมีค่ามากกว่า -4.24343 ถึง -1.46387 หมายถึง อยู่ในระดับพอมีกำไรบ้าง หากมีค่ามากกว่า -1.46387 ขึ้นไป หมายถึง อยู่รอดได้แบบปกติ

จากตารางที่ 1 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ความอยู่รอดได้ดังสมการที่ 2

$$Y_i = -0.9748X_1 + 1.25198X_2^* - 4.33928X_3^{***} - 0.44217X_4 + 1.84734X_5^{***} - 2.29409X_6^{***} + 2.03583X_7^* - 1.1322X_8 + 1.29861X_{12} + 1.20633X_{13} - 0.04724X_{14} - 0.30247X_{15} - 0.43077X_{16} - 0.1438X_{17} + \varepsilon_i \quad (2)$$

จากตารางที่ 1 และสมการที่ 2 ข้างต้นสามารถแปรผลการวิเคราะห์และอภิปรายผลได้ ดังนี้

การปรับใช้ให้บริการออนไลน์ พบว่าเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของธุรกิจค้าปลีกบริเวณด้านพรมแดนไทย-มาเลเซียในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หากธุรกิจมีการปรับใช้ให้บริการผ่านออนไลน์มากขึ้นก็จะส่งผลให้ระดับความอยู่รอดของธุรกิจสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวทางการปรับตัวของธุรกิจในยุค New Normal ของธนาคารแห่งประเทศไทย [7] ที่ได้ให้ความเห็นว่าธุรกิจจำเป็นต้องเข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายทั้ง online และ offline และสิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันคือทางเลือกในการชำระเงินที่จะต้องสร้างความสะดวกให้กับลูกค้า เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่องทางรอดของธุรกิจร้านอาหารในช่วงโควิด-19 ของ Chanakarn [8] ที่พบว่าเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจในช่วงวิกฤติจำเป็นต้องปรับไปสู่การขายผ่านช่องทางออนไลน์

การขายสินทรัพย์บางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่อง พบว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของธุรกิจค้าปลีกในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ยิ่งมีการขายสินทรัพย์มากขึ้นยิ่งส่งผลให้ระดับความอยู่รอดของธุรกิจลดลง อย่างไรก็ตามผลการศึกษารังนี้สอดคล้องกับงานของ Rank MF [9] เว็บไซต์ให้ความรู้เรื่องการลงทุนที่กล่าวว่า ถึงแม้การขายสินทรัพย์จะสามารถเพิ่มสภาพคล่องได้ แต่ในระยะสั้นนั้นก็มีผลเสียประการหนึ่งคือเงินที่ได้รับจะถูกนำมาคำนวณเป็นรายได้ของธุรกิจดังนั้นจึงมีการะในการจ่ายภาษีที่สูงขึ้น เมื่อต้องจ่ายภาษีมากขึ้นจะทำให้เพิ่มภาระด้าน

ค่าใช้จ่ายให้กับธุรกิจและอาจส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจในทางตรงกันข้าม

การลดพนักงาน พบว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจค้าปลีกในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หากมีการลดจำนวนพนักงานเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ให้ระดับความอยู่รอดของธุรกิจเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม [3] ที่รายงานว่าธุรกิจ SMEs ส่วนหนึ่งเห็นว่าการลดค่าใช้จ่ายลงด้วยการลดจำนวนพนักงานจะสามารถนำพาธุรกิจให้อยู่รอด อย่างไรก็ตามองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ [10] ได้กล่าวว่าการปรับโครงสร้างองค์กรด้วยการลดการจ้างพนักงานจะส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการทำงาน และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งอาจไม่ใช่ทางแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

การลดค่าจ้างพนักงาน พบว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจค้าปลีกในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หากมีการลดค่าจ้างพนักงานเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ให้ระดับความอยู่รอดของธุรกิจลดลง ผลการศึกษาแม้จะไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่จากงานขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ [10] ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้เอาไว้ว่าการปรับโครงสร้างองค์กรด้วยการลดค่าจ้างพนักงานนั้นอาจลดแรงจูงใจตลอดจนขวัญกำลังใจในการทำงานของพนักงานลงและย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ

การมองหาโมเดลธุรกิจใหม่ พบว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจค้าปลีกในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หากมีการปรับเปลี่ยนโมเดลธุรกิจใหม่จะส่งผลให้ให้ระดับความอยู่รอดของธุรกิจเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Chanakarn [8] ที่กล่าวว่าธุรกิจจำเป็นต้องปรับตัวและต้องไม่ยึดติดกับการทำธุรกิจแบบเก่าจึงจะสามารถอยู่รอดได้

การลดค่าน้ำค่าไฟ พบว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจค้าปลีกในทิศทางเดียวกัน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หากมีการลดค่าน้ำค่าไฟให้กับผู้ประกอบการมากขึ้นจะส่งผลให้ให้ระดับความอยู่รอดของธุรกิจเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม [3] จากการศึกษาพบว่าธุรกิจ SMEs เห็นว่ามาตรการลดค่าน้ำค่าไฟเป็นประโยชน์ต่อการลดค่าใช้จ่ายของธุรกิจในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ และยังสอดคล้องกับการศึกษานโยบายที่ส่งผลต่อการอยู่รอดและการพัฒนาของ SMEs ในบริบทของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ในประเทศเวียดนาม [11] ที่พบว่าการที่รัฐบาลสนับสนุนการให้ทุน (หรือลดต้นทุน) ให้กับผู้ประกอบการจะช่วยให้ธุรกิจ SMEs อยู่รอดได้

5. สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจค้าปลีกบริเวณด่านชายแดนไทย-มาเลเซีย จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกคือปัจจัยด้านการปรับตัวของธุรกิจ/ผู้ประกอบการ และกลุ่มที่สองคือปัจจัยด้านการช่วยเหลือ/มาตรการภาครัฐ

สำหรับปัจจัยด้านการปรับตัวของธุรกิจ/ผู้ประกอบการ พบว่า การหารายได้เพิ่มเติมโดยการปรับให้ใช้บริการออนไลน์เป็นการเพิ่มช่องทางการให้บริการลูกค้าที่ส่งผลทางบวกกับธุรกิจโดย ในขณะที่การขายสินทรัพย์เพื่อเสริมสภาพคล่องถึงแม้จะทำให้ธุรกิจมีสภาพคล่องขึ้นแต่ธุรกิจต้องเสียภาษีเพิ่มมากขึ้นจึงส่งผลทางลบกับธุรกิจสำหรับการลดค่าใช้จ่ายของธุรกิจด้วยการลดพนักงานลงจะช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดได้ แต่การปรับลดค่าจ้างพนักงานจะทำให้ขวัญกำลังใจลดลงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจให้ลดลงระดับความอยู่รอดจึงลดลงด้วย ส่วนการเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานธุรกิจโดยการมองหาโมเดลธุรกิจใหม่นั้นจะช่วยเพิ่มโอกาสทางรอดของธุรกิจ

ส่วนปัจจัยด้านการช่วยเหลือ/มาตรการภาครัฐ พบว่า การลดค่าใช้จ่ายให้ธุรกิจด้วยการลดค่าน้ำค่าไฟซึ่งเป็นการลดต้นทุนให้กับธุรกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจในทิศทางบวก

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลงานวิจัยนี้ไปใช้

ธุรกิจค้าปลีกไม่ควรยึดติดกับการทำธุรกิจในรูปแบบเดิม ควรมีการปรับเป็นการขายออนไลน์หรือการมองหาโมเดลธุรกิจใหม่ ๆ ตลอดจนต้องมีการปรับโครงสร้างธุรกิจเพื่อลดต้นทุน สำหรับภาครัฐควรสนับสนุนมาตรการที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับธุรกิจโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายประจำ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำปัจจัยอื่น ๆ อย่างเช่น ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ความพึงพอใจของผู้บริโภค ตลอดจนควรนำปัจจัยเรื่องค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีมาเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย

เอกสารอ้างอิง

- [1] Jussapalo, S. (2011). Strategy of Business Organization and Thailand Quality Award (TQA) Criteria for performance excellence. *Suthiparithat*, 25(76), 27-50.
- [2] Thanrattanavanich, C. (2022). Adaptation of Small and Medium Enterprises (SMEs) Under the Pandemic Situation of the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Bangkok Metropolis. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University*, 8(3), 296-310.
- [3] Office of Small and Medium Enterprise Promotion. (2021). *Survey Results of SMEs Affected by the Epidemic Situation of the Coronavirus 2019 Infection*. Retrieved from https://sme.go.th/upload/mod_download/download-20210302115054.pdf
- [4] Kamjampa, C., & Phosing, P. (2021). Public Policy and Economic Solutions in the COVID-19 Spread. *Journal of Local Governance and Innovation*, 5(3), 99-116.
- [5] Royal Thai Government, (2022). *Repeal the Announcement of the Ministry of Public Health on Names and Significant Symptoms of Dangerous Communicable Diseases (Volume 3) B.E. 2563 and B.E. 2565*. Retrieved from <https://www.thaigov.go.th/news/content/s/details/59491>
- [6] Ekakul, T. (2006). *Research Methods in Behavioral and Social Sciences (4th edition)*. Ubon Ratchathani: Witthaya Offset Printing.
- [7] Bank of Thailand, (2020). *Adjusting Business to Survive in the New Normal Era*. Retrieved from https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_19Oct2020.aspx
- [8] Chanakarn, C. (2021). *The survival of restaurants during covid-19 pandemic in Thailand*. Doctoral dissertation, Mahidol University.
- [9] RankMF, (2023). *Advantages and Disadvantages of Liquid Funds*. Retrieved from <https://www.rankmf.com/advantages-and-disadvantages-of-liquid-funds>
- [10] International Labor Organization, (2023). *Business Restructuring for Rehabilitation and Recovery After COVID-19 Crisis*. Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---robangkok/documents/projectdocumentation/wcms_754433.pdf
- [11] Le, H., Nguyen, T., Ngo, C., Pham, T., & Le, T. (2020). Policy related factors affecting the survival and development of SMEs in the context of Covid 19 pandemic. *Management Science Letters*, 10(15), 3683-3692.